

*О.Г. Головко, Харківський інститут банківської справи
Університету банківської справи НБУ*

ВПЛИВ ОКРЕМИХ ФАКТОРІВ НА УЗАГАЛЬНЕННЯ ПОНЯТТЯ “ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКУ”

Аналіз теоретичних робіт, в яких ґрунтовно розкриваються сутність та зміст поняття “стабільність банку” свідчить про відсутність єдиного підходу до визначення цієї важливої економічної категорії. Це призводить до ототожнення його з іншими поняттями та ускладнює аналіз критеріїв, складових, а також характеристику сутності даної категорії. Тому виникає доцільність проведення нових досліджень щодо визначення сутності та змісту поняття “стабільність банку”.

По-перше, варто звернути увагу на фактор часу, оскільки відповідно до змісту діяльності банку важливими є знання про динаміку його розвитку та здатності в подальшому виконувати взяті зобов’язання. Іншим фактором при аналізі стабільності може бути двовірність певного чинника, який відображає відповідну ознаку процесу або об’єкта, що досліджується, у даному випадку банку. Тобто у двовірній площині означене поняття можна уявити у вигляді зміни такого чинника протягом певного часу. Відповідно до цього на рис. 1 подано формалізоване (графічне) відображення сутності поняття “стабільність”.

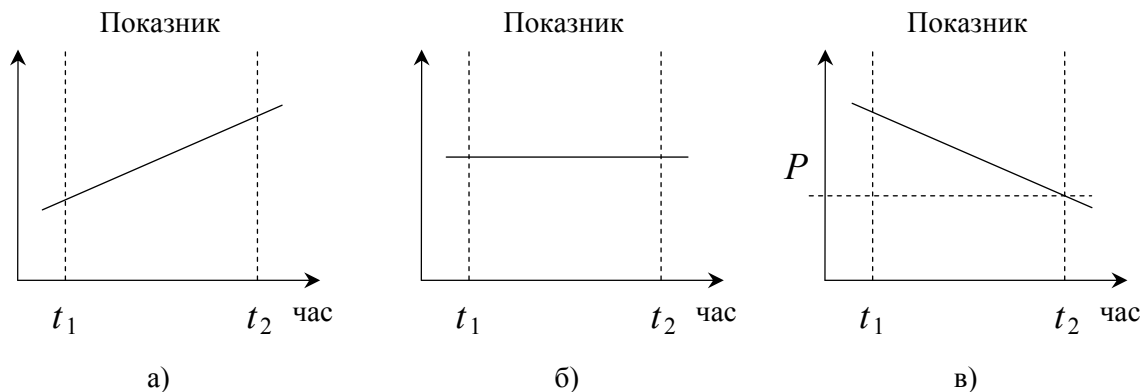

Рис. 1. Графічне відображення сутності поняття “стабільність” у вигляді зміни деякого показника процесу або об’єкта, що досліджується, протягом певного інтервалу часу

Як видно з рис. 1, імовірні три варіанти підтримання рівноважного стану системи. Так, перший з варіантів (рис. 1а) характерний з погляду динамічного розвитку процесу або об’єкта, що розглядається, та певної зміни в обраному показнику, який характеризує такий розвиток. У разі визначення стабільності банку з погляду нормативних показників його діяльності можлива формалізація сутності такого узагальнення стабільності

відповідно до рис. 1б). Однак рис. 1в) може бути прикладом відображення стабільного розвитку банку, але з урахуванням більш виваженого ставлення до використання його ресурсної бази.

Отже, подане відповідне до рис. 1 формалізоване узагальнення змісту стабільності має сенс. Одночасно з цим слід зауважити, що загалом відображення формалізованої сутності стабільності (графічне відображення) не є у вигляді однакової прямої лінії. Така ліній може бути різною, а виходячи з того, що банк як об'єкт, який досліджується, діє в постійно змінних умовах зовнішнього середовища, важливо, щоб така лінія знаходилася у певних межах (рис. 2).

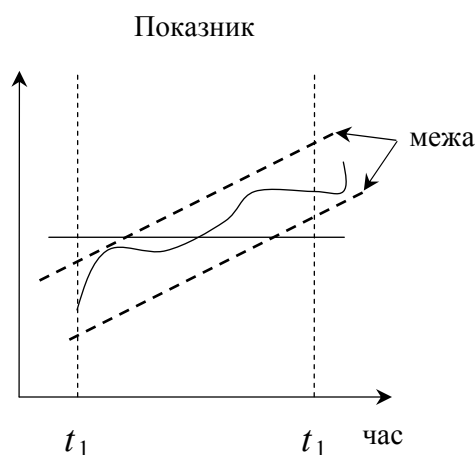

Рис. 2. Стабільність як межа припустимого відхилення досліджуваного показника у часі

У підсумку це дає змогу визначити сутність поняття “стабільність” банку як можливість збереження рівноважного стану протягом певного часу, проявом чого слід вважати припустиме відхилення від лінії тренда обраного показника у часі, за яким визначається збалансований стан банку. Тобто маємо множинність можливих станів стабільності, де подане на рис. 1а) може відповідати стабільному розвитку, 1б) – стабільному здійсненню основних функцій, покладених на процес або об'єкт, що розглядається, 1в) – негативне стабільне функціонування в допустимих межах або на граничній межі дозволених параметрів щодо основних функцій, покладених на процес або об'єкт, що розглядаються.

Якщо подати значення досліджуваного показника банку як функцію часу $F(t)$, то зміст стабільності банку можна відобразити так:

$$\left| \frac{\partial F(t)}{\partial t} \right| \leq [\text{const}, \text{const} + \varepsilon], \forall t \in [t_1, t_n],$$

де $[\text{const}, \text{const} + \varepsilon]$ – інтервал допустимого відхилення темпів зміни досліджуваного показника, зокрема відповідно до

обов'язкових нормативів, що характеризує збалансований стан банку у часі;

$[t_1, t_n]$ – інтервал часу, на якому визначається стабільність банку;

$\text{const}, \varepsilon$ – показники стабільності банку, які можна вважати узагальненою оцінкою зберігання рівноважного стану протягом певного часу. При цьому ε може бути визначено як гранична міра межі стабільності банку, яка є змінною відповідно до загальних умов ведення банківської діяльності.